

KRUISWEG RESTAURATIE VOLTOOID

Op de grote werktafel ligt het laatste doek van de Kruisweg uit de rooms-katholieke kerk van Aardenburg. Die tafel staat in het atelier van Monica Martens. Zij heeft in het afgelopen jaar de veertien staties letterlijk onder handen genomen om ze uitgebreid te restaureren. Eigenlijk zijn die staties op zichzelf schilderijen die het lijdensverhaal van Jezus uitbeelden. In de loop der jaren zijn door verschillende oorzaken allerlei gebreken en beschadigingen ontstaan. Zo is bijvoorbeeld de ruimtelijke atmosfeer in een kerk niet optimaal. Een variërende luchtvochtigheid en temperatuur doen weinig goeds aan de schilderstukken. De oorlogshandelingen hebben eveneens hun sporen nagelaten en de ouderdom speelde natuurlijk ook een rol. Verschilfering, afbladderende verf, scheuren en gaten maakten de kruisweg tot een gehavend bezit. Bij gelegenheid van het tweehonderdjarig bestaan van de Onze Lieve Vrouw Hemelvaartparochie (in 2004) besloot het kerkbestuur om de kruiswegstaties te laten restaureren.

Monica Martens kreeg de opdracht om de vele gebreken vakkundig weg te werken. Dat was op zich een hele uitdaging, geeft ze toe. Zo was het lijnwaad, het doek waarop geschilderd is, in zeer slechte staat en was de verflaag als het ware geschilderd. Dat hield in dat alle schilderijen eerst een zogenaamde facing moesten krijgen. Daarbij wordt er een soort papier op gelijmd om de schilfertjes vast te zetten. Verder moest elk schilderij "bedoekt" worden, dus van nieuw doek voorzien, om het te beveiligen. En daarna moesten de lacunes weggevoerd worden en minutieus bijgevoerd.

Monica Martens werkt in haar atelier aan de kruisweg.

Foto: Johan van Damme

"Als je aan zo'n karwei begint is het het spannendst. Alles moet je onderzoeken. Het is altijd een kostbare gelegenheid qua tijd om te ontdekken wat er precies aan de hand is en hoe de behandeling wordt. Maar als je de nodige affiniteit en voeling eenmaal hebt met het doek, dan wordt het echt bevredigend om er aan te werken en het resultaat te zien. Ik heb er zelf een goed gevoel over. Een tijd geleden moest ik voor een aantal collega's een lezing houden en toen heb ik ze meegenomen naar de kerk. En die vonden het prachtig werk. Soms is het leuk om van andere deskundigen te horen dat het er goed uitziet. En ik hoop dat alle kerkgangers en bezoekers van de kerk er veel van zullen genieten. Alles bij elkaar is het een leuke klus geworden: alles wat je geleerd hebt, al je know how kun je toepassen. Beeldvorming, iconografie, stofdifferentiatie, inleving, het zijn allemaal vaar-

digheden die bij deze restauratie een rol speelden. Ik zou best nog zo'n klus willen doen. Het is een hele grote uitdaging."

Volgens Monica zijn de eerste zeven staties door een andere schilder op het doek gezet dan de laatste zeven. Wel zijn ze volgens haar afkomstig uit hetzelfde atelier, dat in Brussel stond.

Wat aan de kruisweg ondermeer opvalt, is de helderheid van de afbeeldingen. En ook de statigheid van de verschillende figuren. "Het is ook een zeer dramatisch gegeven. Dat zie je ook aan de uitdrukkingen van de mensen. En ook van de mensen die naar hem kijken, vol schrik en mededo-

Voor ons leken zal dat misschien niet opvallen. Over de geschiedenis van de kruisweg staat onder andere: "In deze kerk is de kruisweg opgericht den 30 Mei 1825? door den Pastoor der parochie Eug. Halline Villefort, Recolleet, daartoe gemagtigd door den Pater Provinciaal, en met toestemming van den Vicaris-Generaal te Gent." De parochie Aardenburg behoorde aanvankelijk tot het Bisdom Gent, later tot het Bisdom Breda. De "oprichting" van de kruisweg in 1825 (?) was een canonieke oprichting, dus overeenkomstig het kerkelijk recht. Of het om een elders overgenomen, een nieuw geschilderde of gebeeldhouwde Kruisweg ging, is niet bekend. Het kunnen aanvankelijk ook veertien kruisjes op de kerkmuren geweest zijn. Zo'n zestig jaar later werd gesproken over een nieuwe kruisweg: "In 1882 is door twee parochianen ten geschenke gegeven een nieuwe kruisweg geschilderd op doek, geleverd door Billaux-Grosse te Brussel, welke kost fr. 750. De lijsten en kruis kosten fr. 700, en zijn ook door hem geleverd. Deze kruisweg is Canonice opgericht door den Z. Eerw. Heer Th. Hessels, Deken en Pastoor te IJzendijke den 3en December 1883."

gen. Het is een mooie kruiswegstatie. Hij is heel klassiek, en het koloriet is geweldig." Intussen zijn de laatste staties weer op hun plaats aangebracht en hangt de complete kruisweg weer als nieuw te pronken en te glanzen in de kerk.

Leo Ducheine